

**JUUDI
KULTUURI-
AUTONOOMIA** 100 1926–1940

Juudi vähemusrahvuse
kultuuriautonomoomia väljakuulutamise
arhiivi- ja ajakirjandusmaterjalide põhjal.

Gennadi Gramberg

Eesti Juudi Muuseumi direktor.

Rico Pall, Polina Smagina

Tallinna Juudi Kooli 11.klassi õpilased

Manifest Eestimaa rahwastele.

Eesti rahwas ei ole aastasadade jooksul kaotanud tungi iseseiswuse järele. Põlwest-põlwe on temas kehtunud salajane lootsus, et hoolimata pimedast orja õhst ja wõdaste rahwaste wägiwalla walitsusest, weel lord Eestis aeg tul' b, mis „õit peerud kahel otjal lausa lödwad löwendama“ ja et lord Kalew koju jõuab oma lastel õnne tooma.

Nüüd on see aeg läes.

Ennekuulmata rahwaste heitlus on Wene tsaari üle Sarmatia legenditu laiutab end häwitaw korralage kes endise Weneriigi piirides asuwad. Lääne poolt läh pärandusest omale oia nõuda ja kõige päält just Baltia

Sil saatuslikul tunnil on Eesti Maapäew, kui otjusele jõudes rahwawolituse alusel isiwate Eesti poli rahwaste enesemääramise õiguse pääle, tarwilikult tunn järgumisi otjutawaid samme astuda :

Eestimaa, tema ajaloolistes ja etnograafistes iseseiswaks demokraatlikuks wabariigi

Iseseiswama Eesti wabariigi piiridesse kuuluwad : ahes Narwa linna ja tema ümbruskonnaga. Tartuma Läänemere saartega — Saare — Hiiuma ja Ruhnuaga põliselt asumas. Wabariigi piiride lõpulist ja ühtlasjal piiriäärjetele maakohtades sünnib rahwahääletamise teel,

E-lähendatud maakohtades on ainjamaks kõrgem poolt loodud rahwawõim E-estimaa päästunise komitee n kõigi wabariikide ja rahwaste wastu tahab pidada, ja loodab ühtlasti kindlasti, et tema eapooletu sega wastatakse.

E-esti sõjawägi wähendatakse selle määrani, mis sõjamehed, kes W-ene wägedes teeniwad, kutsutakse koju ja demobiliseeritakse.

Kuni Eesti Aurtaw Kogu, kes ül'õidist, otjelohjele, salajase ja proportsionaalse hääletamise põhjal loolu astub, maawali jemiise loera lõpulist kindlast määrab, jääb õdit walitsemise ja seaduse andmise wõim Eesti Maapäewa ja selle poolt loodud Eesti Awtijse Walitsuse kätte, kes omas tege wuses järgumiste juhtumete järele peab käima :

1) Kõik Eesti wabariigi kodanikud, usu, rahwuse ja poliitilise ismawaate pääle waatamata, leiawad ühtlasti kaitset wabariigi seaduste ja kohtute ees.

2) Wabariigi piirides elawatele rahwuslistele wägemustele wenedlastele, sakslastele, rootslastele, juutidele ja teistele kindlustatakse nende rahwuskulturiisid autonoma õigused.

3) Kõik kodaniku wabadused, sõna-, trüki-, usu-, koosolekute, ühiskuste, liitude ja streigide waba dused, niisama isiku ja kodukohtade puutumatus peawad kogu Eesti riigi piirides wääramata maksma seaduste alusel, mida walitus wiibimata peab wälja töötama.

1. Kõik Eesti wabariigi kodanikud, usu, rahwuse ja poliitilise ismawaate peäle waatamata, leiawad ühtlasti kaitset wabariigi seaduste ja kohtute ees.

2. Wabariigi piirides elawatele rahwuslistele wägemustele, wenedlastele, sakslastele, rootslastele, juutidele ja teistele kindlustatakse nende rahwuskulturiisid autonoma õigused.

3. Kõik kodanikuwabadused, sõna-, trüki-, usu-, koosolekute-, ühiskuste-, liitude- ja streikidewabadused, niisama isiku ja kodukohtade puutumatus peawad kogu Eesti riigi piirides wääramata maksma seaduste alusel, mida walitus wiibimata peab wälja töötama.

2. Wabariigi piirides elawatele rahvuslistele wägemustele, wenedlastele, sakslastele, rootslastele, juutidele ja teistele kindlustatakse nende rahwuskulturiisid autonoma õigused.

Tekst on alguses sõnastuses nagu seda lewitati enne 24.02.1918

75
Eesti Wabariigi Ministrite Nõukogu Esimehele

Juudi Koguduse Nõukogude esitajate kongress, kelle eesmärk määruste tarvitamise, koguduse hoolitsemise ja Eestis elavate juutide kodanliste, poliitiliste ja rahvusliste õiguste väljatöötamine on, tunnistas, kui palju ta waba Eesti Wabariigile tänu wõlgu on temale antud waba poliitiliste tegewuse tingimiste eest.

Kongress palub Teid, herra Ministrite Nõukogu Esimees, wastu wõtta tema tõendused waba Eesti Wabariigis elavate juutide täielise truualamsuse üle ja nende südamlisku soowi, oma waba asutusi täiendada ja arendada.

Elagu Waba Eesti!

ERA.1107.1.3

Esimene Eesti juutide kongress (9. - 15.05.1919) valis rahvusliku komitee, kes avaldas Eesti juutide nimel toetust noorele Eesti Wabariigile.

15.06.1920. Asutava Kogu poolt vastuvõetud Eesti põhiseaduses rahvusvähemusi nimeliselt üldse ei mainita.

Ootused ja lootused

496
22. detsembril

72

Asutava Kogu Põhiseaduse Komisjonile.

Sellega on meil an tentada, et Jundi Rahwasline Komiter Komissioni teate 11. eksp. No. 1889 Liig hilja kätte eni ja junti- de rahwaalisel vähemusel sollepärast wõimata oli oma osttajaid 20. akp. Romuiss'unt koosolekule saata.

Enhwuslinte vähemante Biguete anjas kochuseaznd selnfa nisuga ennast tutwustades ja dela selnõu tema thiss ulatuses ter- witades, seletame zeds asjaolu, et jundi rahwust elnõne beiste rahwualiste vähemete kõrval ninstatud ei ola, sellega, et junties esitajad koosolekust osa et maand mitte, ja wõtame omale julgars järgmist tähendade:

Wabariigi piirides eleh alaliselt mitte wähen, ind 1000- juddi nõost elanikka.

Need kodanikud, aaremalt jrolt linna eianikas, on peaf- Resti wabariigi isoseiswune kwalutanist, aunest huguèvate shol on- ganineerinud, dleüldide otsekohose, Theçiquelles ja oslajaes les- taninega proportaioniala- sisteem: järele.

11'- 27 mai Mý. Jel Tallinnas junsni kegadväte Kongress ara postud, kas mus esitajain mädras Jundi Rahwualies Somites Baspin.

Rahwualine Komites, kes kongrassi otsuset', milledest Ar kinjad soie juüre on pandad, taitma pidi, sli kokustuü sellake sak

ERA.1107.1.3

22.12.1919 saatis Eesti juudi rahvuskomitee pöördumise Asutava Kogu põhiseaduse komisjoni poole.

Ettevalmistused

Seadus autonoomsete VÄHEMUSRAHVUSTE ÜHENDUSTE kohta

E E S T I V A B A R I I G I S .

I. Ühenduste koosseis ja õigused.

§1 Vähemusrahvusje ühendused on Besti vabariigi põhiseaduse § 21 jõul avalik-õiguslised asutused.

§ 2

Kuuluvus vastava vähemusrahvuse Ühendusesse tehakse kindlake iseerelise nimakirja /kataster/ 18bi. Kataster seatakse vastava Ühenduse organnide pooli kokku.

§ 3

Sissekandmine vastavasse katasterisse sünnib nende isikute palvel, kes vastavasse ühendusesse astuda soovivad.

Palved avaldada võivad Besti kodanikud mõlemast soost, kes üle 20 aasta vanad on .

Vastavast Ühendusest võib igal ajal kirjaliku avalduse põhjal väljastada.

Alaealised ja eestkodu all olavad isikud võivad vanamate ehk eestkostjate palvel iseeraliste katastride osadesse sissegantud saada. Thieealiseke naamissi ehk eeskodu lõhetamisel kustutakse sissekanne katastride iseeralistos osades maha.

§4

Vastava katastrisse kuuluvuse läbi võetakse ome poale kohustue neid kohustusi kandma, mis vastav ühendus temasse kuuluvate isikutele peale paneb.

§ 5

Iga vähemusrahvuse ühendus on õigustatud autonoomselt rahvuslist kultuuri, oriti haridusesje ja oma liigete hoolekannat, korral-Dama ja velitsama.

§ 6

Iga vähemusrahvuse ühendus on juriidiline isik is kui uisugune digustatud liikumata ja liikuvat verandust omandata, majanduslisi ettevõtteid asutama, lepinguid tegema ja kohtus nõudjana ning kostjana väljaastama.

§ 7

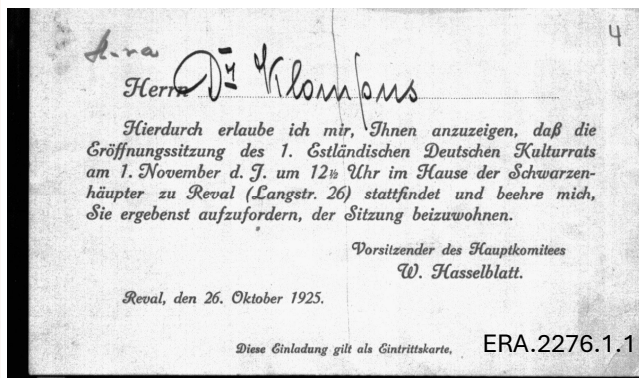
Riik ahk kogukond on kohustatud, kui tema riiklise ahk kogukonna summsid haridusliste, kultuuraliste ja sotsiaalsete asutuate ülespidamiseks annab, niisuguseid proportsionaalselt vähemusrahvuste ühendustele nende poolt üleepeatavate samaleadiliste asutuate jõoks andma.

Üksiku ühenduse peale langev osa määratakse kindlaks vehekorres otsekoheete maksudega, mis vastava vähemusrahvuse ühenduse liikmete poolt võrreldes nende maksude kogusummuga riigis ehk kogukonnas nõkda tulid. Vahekord määratakse kindlaka 3 aasta peele eelmise aasta arvude järele. Jumiidiliste isikute maksud seal juuree arvease ef y võeta.

Riik ahk kogukond naksab sel toel kindleks määratud summad üksikutele ühendustele osade kaupe ige kuu eest ettemaksuga välja.

ERA.2276.1.1

Eesti Vabariigi vähemusrahvuste kultuuroromavalitsuse seaduse võttis Riigikogu vastu 12.02.1925.

Baltisakslaste kultuurautonoomia kuulutati 01.11.1925 välja Mustpeade majas.

E E L N Ö U .

Seadus vähemusrahvuste haridusasja kohta.

§ 1. Eesti Vabariigi põhiseaduse /Riigi Teataja 1920 a. Nr.113(114) § 21 põhjal vähemusrahvustele antud kultuurilise autonoomia alusel valitsevad vähemusrahvuste haridusasja iseseisvalt need orgaanid, mis vähemusrahvuste poolt selleks määratud Eesti Vabariigi autonoomse vähemusrahvuse ühenduse seaduse põhjal.

§ 2. Kõik koolid, mis praegusel silmapilgul vähemusrahvuste ühenduste liikmete jaoks olemas, lähevad käesoleva seaduse jõusse astumisega vastava vähemusrahvuse ühenduse valitsemise alla, kus juures avalikud koolid, mis seniajak riigi ehk kogukonna poolt üleval peeti otsekohe vastava vähemusrahvuse ühenduse kätte üle lähevad, alal hoides avalikkude koolide iseloomu ja õigused, kuna erakoolide kohta vähemusrahvustel järeivalve õigus antakse.

Uute avalikkude koolide asutamise kohta vähemusrahvuste ühenduste liikmete jaoks otsustab vastav vähemusrahvuse ühendus. Juriidilistel ja füüsilistel isikutel on õigus kokkukõlas käesoleva seaduse määrustega erakoolisid vähemusrahvuse ühenduse õpekavaga asutada ja üleval pidada.

§ 3. Avalikkude koolide valitsemise kord vähemusrahvuste ühenduste poolt majanduslises ja pädagogilises suhtes korraldatakse viimaste poolt iseseisvalt. Eriti on vähemusrahvuste ühendustel õigus koolitüüpide, õpekavade ja eksamite korra üle otsustada.

§ 4. Üleüldistes riiklistes huvides on vähemusrahvuste ühendused kohustatud järgmiseid määrusi silmas pidada:

1. Koolide õpekava, mis oma lõpetajaille riiklisi õigusi annavad, peab samatüübiliste koolide riiklisele õpekavale niivõrd vastama, et riiklise õpekava lõpusiht, kui ka teatavate klasside - mille lõpetamine õigusi annab - siht, kätte saadakse. Vähemusrahvuste ühendused otsustavad õpekava jaotuse üle klasside järele.
2. Alama tüüpi üldharidusliste koolide õpekava peab vähemalt sedasama õpesihti kätte saama, mis riigi poolt sellele koolitüübile kindlaks määratud on.
3. Eesti keel on peavad vähemusrahvuste ühendust koolid sedasama õpesihti kätte saama, mis esimeses võõras keeles vastavates üleüldistes riiklistes koolides kätte saadakse.
4. Üleüldised riiklised seadused koolisunduse kohta on ka vähemusrahvuste ühendustele kohustavad.

ERA.2276.1.1

«Leedu juudid soovivad Eestis kultuurautonoomia»

Leedu juudid soovivad Eestis kultuurautonoomiat.

Valitsus palve tagajärjeta jätnud.

Mitmesugust loolt vastu võetud kultuurautonoomia seaduse põhjal on Eestis asuvatel vähemusrahvustel õigus oma kultuurilisi asju ise, omavalitsuslikel alustel korraldada. Seni on seda õigust üksnes sakslased kasutama rutanud, kes neil päevil juba koostanud vastavaid valimisi toimetama hakkavad.

Müüdis on ka juudid sellekohaseid samme aktiivseks hakanud. Nüüdsel pidasid hiljuti Eestis asuvate juudi koguduste esitajad Tallinnas koosolekut, kus otsustati teha ka juudi vähemusrahvusele kultuurautonoomia nõudada. Tallinna juudi koguduse nõukogu juhatusel volitatud sellekohaseid sam-

me tagajärjega valituse ees astuma. Müüdis on ka vastava palve valitusele esitanud.

Wabariigi valituse koosolekul, kus see küsimus kolmapäeval arutamisele tulnud, on aga palve tagajärjeta jäetud, kuna on selendunud, et autonoomia nõudajatest juudidest mitmed wälismaalased (Leedu alamad) ja ka kodanikkudest hõlmas on, kellel selleks wõetaw õigus puudub, mis teatavasti ainult Eesti kodanikkudele kuulub.

Urwata aga on, et juudid müüdis juba lähemas tulevikus me seadusepärast soovimatuks ees.

1925. aasta oktoobris elas Eestis

3045 juudisoost kodanikku.

Kodakondsus

Ajutine isikutunnistus Nr. *501*

Sündinud *Tartu linnas* politseiülema poolt
Meneriigi kodanikuie.

Perekonna nimi *Goldberg*

Risti nimi *Terje*

Isa nimi *Simon's Jr.*

Sündimise koht ja aeg *Põltsvaaga kihelkonnas, -*
10. detsembril 1873 aastal, -

Elukutse *Õukojas.*

Märkused: *Kuusikol, Mõnemin väär, Mõneid*
kolmeisid paari võõraste paari, 23. veebruaril
1917a. 50 aal.

O. Goldberg,
(Tunnistuse emaniku allkiri).

30. juulil 1921 a.

Tartu linnas politseiülem *A. J. Jürgens*

Sekretär: *Abelmann*

Perekonna ees ja isanimi. *Goldberg, Zilja, Linnam. t.*

Sündimise aeg. *Hea maas.*

Senine kodakondus. *Läti*

Perekonna seis. *lesk lapsed: Benjamin. 14a. Broche 19a. Hasso 18a.*

Usk. *Heebria.*

Rahvus. *juudi.*

Elukutse. *õukojas.*

Warandusline seis. ....

Riigi keele oskamine. ....

Kaua elab wabariigi piirides. *elab teatris siinsohmisest aradid*

Elukoht. *Tartus, Looja uul. nr. 19.*

Kriminaal politsei teated. *teatistusi ei ole.*

Kaitse politsei teated. *teatistusi ei ole.*

Linna, - maakonna walitsuse arwamine. *teatistusi ei ole.*

Kokkuseadnud: *Christian*

Tunnistuse ja kinnitusele *21. 9. 22 A. C. C.*

12-15-23.

Konnu
1000
100
wene ja
latfari

Zivja (Zilja) Goldbergi kodakondsuse toimik (ERA.14.12.4036).

Päevaleht 24.11.1924

W.Žabotinski loeng "Juudid ja militarism"

W. Šabotinski loeng.

„Estonia“ konfertsiaalis korraldatud esmaspäeval, 26. Jap. tuntud liberaal W. Šabotinski loeng, mille teema „Juudid ja militarism“. Autor, teoreetlik rahvusliku (eriti juudi) autonoomia väljas, on tuntud kui sionistliku aktiivsuse koaja, mille viijaks oli juudi koguduste korraldamine, kes oli abiks inglastele Palestiina vallutamisel. Tema ise oli õhvitseriks Inglise väes ilmasõja aegu.

Imaarivalitsuse ajal tegutses ta pealinna ja provintsi ajakirjanduses, mõeldes mõimudega rahvusliku autonoomia kasuks.

Šabotinski on hea kõnemees ja valitseb mitut Euroopa keelt, kuid kannab ette oma loengu **Weng** keeles.

Eesti Rahvusraamatukogu

Vladimir (Ze'ev) Žabotinski
Vikipeedia

Teavitustöö

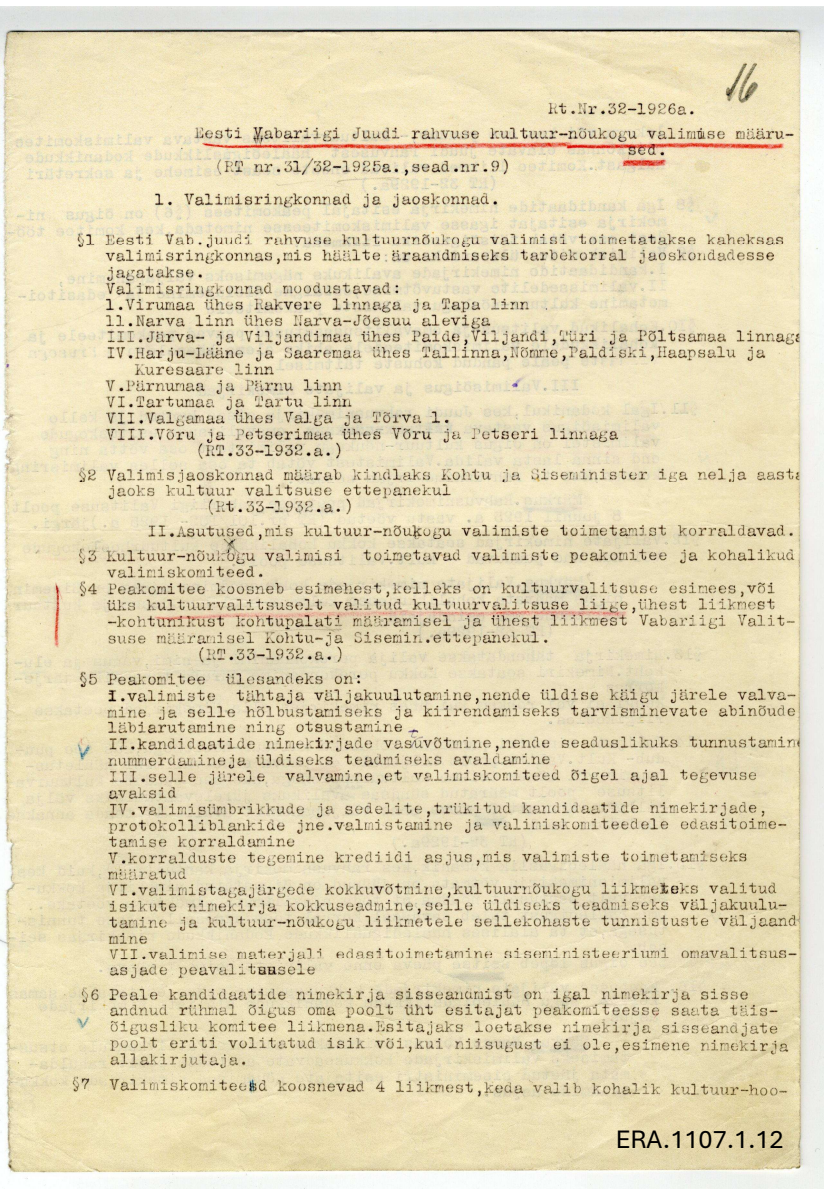
Päevaleht 3.03.1925

Juudi arengufondi esindaja Moše de-Schaliti loeng

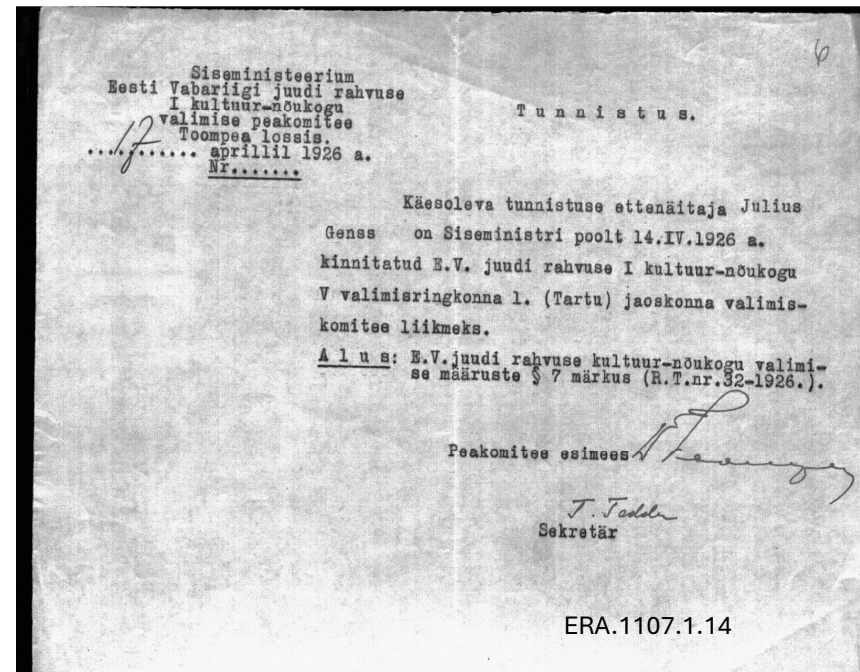
Juudi gümnaasiumi saal.
Kesknädal, 4. märtsil
Keren-Gesod-London direktoriumi
saadetud esitaja M. de Schalit'i loeng.
T e e m:
„Getto, rahvusline auto-
noomia ja rahvusl. maja.
Algus täpselt kl. 8 õhtul. Sissepääs vaba.
Sionistide organisatsioon.

M. de-Schalit Vikipeedia

Esimesed valimised

Julius Gensi tunnistus Tartu 5.valimisringkonna 1.jaoskonna valimiskomitee liikmeks määramise kohta

30. märtsil 1926 kinnitas valitsus Eesti Vabariigi juudi kultuurinõukogu valimiste määruse.

א פארוואל פארזאמלונג
 אינגעארדענט פון רעוועלער וואל-קאמיטעט צו די וואלן
 אין ויטן אידישן קולטור-ראט
 וועט פארקומען
דאנערשטיק דעם 20-טן מאי
 אום האלב 9 אין אונטן אין לאקאל פון
„ביאליק“ פאריין
 (Niguliste t. 13)
 עס וועלען ארויסברענגן די פארשטייער פון די קאנדידאטן צעפילן,
 וועגן דער באדייטונג און וויכטיקייט פון
 דער אידישער קולטור-אוטאנאמיע
 קומט אלע צו דער פארזאמלונג!
 דער רעוועלער וואל-קאמיטעט

Tallinna valimiskomitee korraldatud
 kihutuskoosolek 20. mail Bjaliku
 ühingu ruumides (jidiši keeles).

Valimiskampania

Sionistliku
 “Poalei Tsiion”
 nimekirja nr.1
 valimiseelse
 miitingu
 teadaanne.
 Toimus 14.05.

№ 1. איד. סאצ. צעטל „פועלי ציון“ № 1.

פרייטיק, דעם 14 מאי 1926,
 אום האלב 9 אויגער אין אונטן וועט פארקומען אין לאקאל פון
 פרץ פאראיין א
גרױסער מיטינג
 געווידמעט די וואקן צום ערשטן אידישן קולטור-
 ראט אין עסטלאנד.
 עס וועלן באהאנדלט ווערן פאלגנדע פראגן:
**„די קולטור אוטאנאמיע אזו די
 איד. ארבעטערשאפט“**
 ח' מ. פעקער.
**„די פאדערונגען פון אידישו סא-
 ציאריסט. צעטל „פועלי ציון“**
 ח' א. רעזניק.
„די שפראכז פראגע אזו שויד“
 ח' ד'ר מ. באסעל.
 וואל קאמיטעט „פועלי ציון“.

**די נאציאנאל-קולטורעלע
 אוטאנאמיע.**
 איינמאליגע אויסגאבע געווידמעט דער קולטורעלער אוטאנאמיע
 אין עסטלאנד.
צום אידישן קבוץ אין עסטלאנד!
 מעלקער-רעכטליכער אידונג.
 דער אידישער כעס פירט אומעטום זייט דעם
 ווערסאלן שלום-אפמאך א עקסטרעמער קאמף פאר
 די דערנעריכונג פון זיינע נאציאנאלע רעכט. דער
 קאמיטעט פון די אידישע דעלעגאציעס אין פארוואל-
 שטיט באשענדיק על המשמר.
 די אידישע מענטשן פראגע ווערט אף אלע
 אינטערנאציאנאלע ביוזאמענפארן, ווי אינטערנאציאנאל-
 מענטארישע צוואסעניקונסטן, קאנפערענצן פון די
 פרוואטע מעלקער-בונד ליגען און די אלגעמיינע
 מענטשן קאנפערענצן אין איר מולער ברייט ארעק-
 געשטעלט. דער קאמף גייט פארעלע אין די אר-
 טיקע פארלאפענטן און אין אויסלאנד.
 אף איינער גורל אזו געפאלן די ערנסטע און
 דאנקבארע אומגאבע, אלס ערשטער אידישער מענטש
 אין אייראפע דורכצופירן אין לעבן דאס, וועגן וואס
 די גרעסטע אידישע קבוצים האבן צענדליקער יארן
 אויסט געהלומט: די אוטאנאמיע.
 די דאנקע אומגאבע ליינט אף אייך איהר א
 מוראדיקע גרויסע אחריות. די גאנצע פארוואסטיניקע
 אידישע וועלט און בכלל די גאנצע פאראייניגטע
 מענטשן-פראגע, וועלכע עס פירט אן א הארטנעקיגן
 קאמף פאר די דערנעריכונג פון אירע נאציאנאלע
 רעכט, קוקט מיט א באוונדערע שפאנונג אף דעם
 היינעלע ארון אין עסטלאנד.
 ס'איז איבעריק אייך צו דערמאנען די גרויסע

Valimiseelne trükis
 “Rahvuskultuuri autonoomia”
 (jidiši keeles). Artikli nimetus
 “Teel juudi kibutsile Eestimaal”

E. V. juudi rahvuse I. kultuur-nõukogu valimised 23., 24., 25. mail 1926 a.
 V. Tartu valimisringkond.

Nimekirjad №№ 2, 3 ja 12 on liitunud nimekirjade ühenduseks.	
Nr. 2. — Gens, Naftali; Tartus. — Mirvitz, Boris; Tartus. — Bakscht, Boris; Tartus.	Nr. 7. — Kropman, Leib; Tartus. — Jakobson, Jakob; Tartus. — Kropman, Jtsig; Tartus.
Nr. 3. — Kolovsky, Mark; Tartus. — Mendelev, Samuel; Tartus. — Blumenfeld, Jakob; Tartus.	Nr. 8. — Bakscht, Schloma; Tartus. — Kropman, Jakob; Tartus.
Nr. 12. — Mirvitz, Boris; Tartus. — Bakscht, Boris; Tartus. — Pajensohn, Jsrael-Jakob; Tartus.	Nimekirjad №№ 9, 10 ja 11 on liitunud nimekirjade ühenduseks.
Nr. 4. — Levitin, Leib; Tartus. — Goldberg, Joosep; Tartus. — Pajensohn, Jsrael-Jakob; Tartus.	Nr. 9. — Gens, Julius; Tartus. — Mendelev, Samuel; Tartus. — Gens, Naftali; Tartus.
Nr. 5. — Uvansky, Elja; Tartus. — Kropman, Leib; Tartus. — Kropman, Boris; Tartus.	Nr. 10. — Kropman, Joosep; Tartus. — Gens, Julius; Tartus. — Resnik, Abram; Tartus.
Nr. 6. — Kolovsky, Mark; Tartus. — Kropman, Boris; Tartus. — Goldberg, Joosep; Tartus.	Nr. 11. — Mendelev, Samuel; Tartus. — Kropman, Joosep; Tartus. — Gens, Julius; Tartus.
	Nr. 1. — „Poalei Zion“. — Resnik, Abram; Tallinnas. — Pekker, Markus; Tallinnas. — Bassel, Morduch-Samuel; Tartus.

Kandidaatide jaotus
 valimisnimekirjades
 Tartu valimisringkonnas.

דער באשטאנר פון ווען סולטור-ראט.

א. גורעוויטש.
ר. קלאמפוס.
ב. מארקאווטש.
ל. קראפמאן, וויל.

ה. איזענשטאדט.
ש. טאמארקין.
א. אוואנסקי, וויל.

א. טויב.

ד"ר מ. קלאמפוס.
ד"ר ה. רובין.
מ. ראגובסקי.
א. וולף, וויל.

Eesti Rahvusraamatukogu 13

Valimistulemused

Valimisnimekirja kuulus 2041 kodaniku.

Valimistel kandideeris 42 kandidaati.

23.-25.mail 1926 toimunud valimistel osales 1464 valijat ehk 71%.

Valituks osutus 27 inimest.

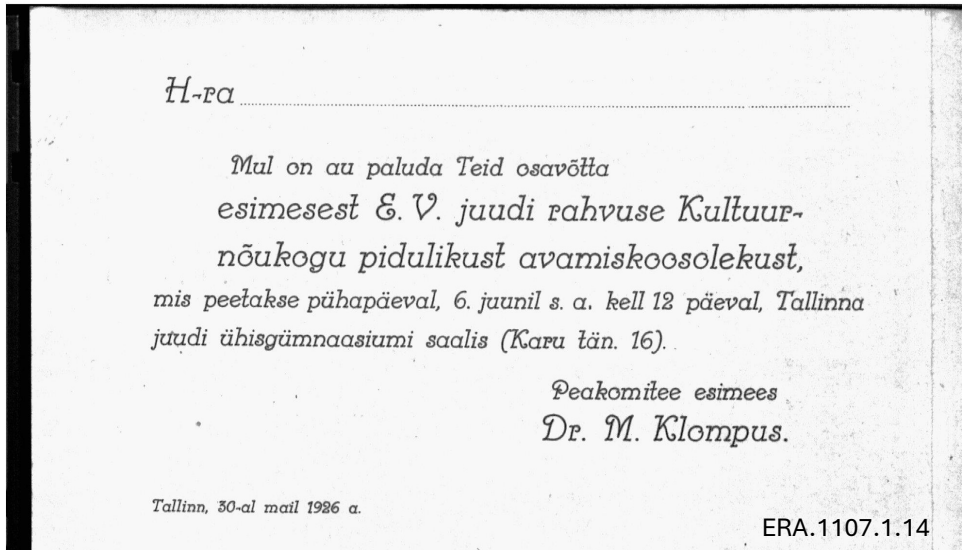
1.Kultuurnõukogu liikmed:

(vasakul alla) A.Gurevič,
R.Klompus, B.Markovič,
L.Kropman.

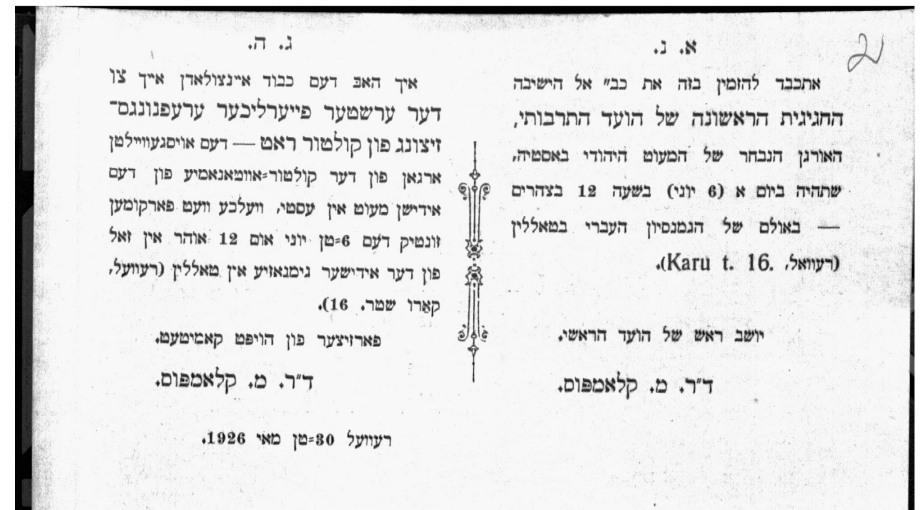
(keskel alla) H.Aisenschtadt,
Š.Tamarkin, A.Toib, E.Uzvanski.

(paremal alla) dr.M.Klompus,
dr,H.Rubin, M.Rogovski, A.Volf

Kultuuriautonomia väljakuulutamine 6.06.1926

Kutsed eesti, jidiši ja heebrea keeles

Päevaleht 7.06.1926

Kultuuri autonoomia väljakuulutamise ajalehtedes

Eesti juutide suurspäev

Waba Maa 8.06.1926

Juudi rahvuse kultuurinõukogu pidulik avamine. Juudid oma "saadikute" koda avamas

Eesti Vabariik Jeruusalemma kuldraamatus.

Eesti juutide suurspäev

Suurel rahvahulgal Jeruusalemma kultuuri avamine.

Eesti vabariik Jeruusalemma kuldraamatus.

Välisminister Ants Piip

ERA.1622.1.694.52

Juudid oma „saadikutekoda“ avamas.

Suured rahvahulgal Jeruusalemma kultuuri avamine. Juudid oma „saadikute“ koda avamas

Jeruusalemma kultuuri avamine. Juudid oma „saadikute“ koda avamas

„Düna“ juudi „saadikute“ koda avamine. Juudid oma „saadikute“ koda avamas

„Düna“ juudi „saadikute“ koda avamine. Juudid oma „saadikute“ koda avamas

Die feierliche Eröffnung der jüdischen Kultur-Gelbthterverwaltung.

Die Durchführung einstimmig beschloßen. — Die erste öffentliche Sitzung voraussichtlich am 20. Juni.

Revaler Bote 7.06.1926. Juudi kultuurilise omavalitsuse järsk suurenemine

Postimees 7.06.1926. Juudi kultuurinõukogu avamine

Poslednije izvestija 9.06.1926. Juudi kultuurinõukogu avamine

Soovikite juude on midagi juutide oma... Eestis juutide suurspäev... Jeruusalemma kultuuri avamine...

Jeruusalemma kultuuri avamine. Juudid oma „saadikute“ koda avamas... Kultuuri autonoomia teostamine jaatavalit otstarutam.

Jeruusalemma kultuuri avamine. Juudid oma „saadikute“ koda avamas... Kultuuri autonoomia teostamine jaatavalit otstarutam.

„Düna“ juudi „saadikute“ koda avamine. Juudid oma „saadikute“ koda avamas... Kultuuri autonoomia teostamine jaatavalit otstarutam.

Revaler Bote 7.06.1926. Juudi kultuurilise omavalitsuse järsk suurenemine... Kultuuri autonoomia teostamine jaatavalit otstarutam.

Postimees 7.06.1926. Juudi kultuurinõukogu avamine... Kultuuri autonoomia teostamine jaatavalit otstarutam.

Poslednije izvestija 9.06.1926. Juudi kultuurinõukogu avamine... Kultuuri autonoomia teostamine jaatavalit otstarutam.

Eesti Vabariigi tunnustamine

Maa 2.04.1927

**Eesti vabariik – Jeruusalemma kuldraamatus.
Sionistide poolt anti vastav audiplom riigivanemale üle**

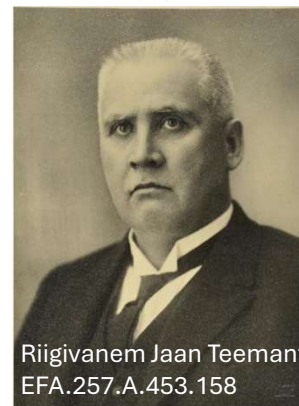
Eesti vabariik – Jeruusalemma kuldraamatus.

Sionistide poolt anti vastav audiplom riigivanemale üle.

Teatavasti otsustas kohalik juudi sionistlik poolt vastu. Selle juures viibis ka Jeru-
organisaatioon Eesti vabariigi nime kanda falemast siiasõitnud juudi rahvuslike fondi
Jeruusalemmas ajumas juudi rahvuswaheli fondi kuldraamatusse — tänutähets selle esitaja dr. Terlo, kes diplomii üleandmisel
eest, et Eesti vabariik esimese riigina maas wanas hebreu keeles kõnet pidas, mille eesti
ilmas juutidele andis vähemusrahwaste kulture keelde tõlks A. Gurewitshi. Selle järele
tuurse autonoomia. Senini pole veel ühtegi awaldas riigivanem lähiteses kõnes oma
riiki kuldraamatusse kantud, küll aga tuntuid tänu.
poliitika- ja seltskonna tegelasi, nagu lord Audiplom on pergamendist nina ilustufed
Walfour, Lloyd George jne. ta peal kujutawad Palestiina uuestijündimist.
Neljap. kell 3 peale lõunat võttis riigi- All on tekst eesti ja juudi keeles: „Eesti
wanem Teemant diplomii Eesti vabariigi wabariik — sügawa tänu tähets tema aja-
nime siisfetandmise kohta Jeruusalemma kul- loolise teo eest, mis on esimene juudi rahwa
raamatusse kohalitu sionistlike organisaatiooni ajaloos — rahvuskuultuurilise autonoomia
efitajate A. Gurewitshi ja M. Abramsoni kinkimise eest juudi vähemusrahwusele
Eestis.“ Eesti Rahvusraamatukogu

Teatavasti otsustas kohalik juudi sionistlik organisaatioon
Eesti Vabariigi nime kanda Jeruusalemmas asuvasse juudi
rahvusfondi kuldraamatusse — tänutähets selle eest, et
Eesti Vabariik esimese riigina maailmas juulidele andis
vähemusrahwaste kultuurse autonoomia. Senini pole veel
ühtegi riiki kuldraamatusse kantud, küll aga tuntuid
poliitika- ja seltskonna tegelasi, nagu lord Balfour. Lloyd
George jne.

Neljap. kell 3 peale lõunat võttis riigivanem Teemant
diplomii Eesti Vabariigi nime sissekandmise kohta
Jeruusalemma kuldraamatusse kohaliku sionistliku
organisaatiooni esitajate A. Gurewitshi ja M. Abramsoni
poolt vastu. Selle juures viibis ka Jeruusalemmast
siiasõitnud juudi rahvusfondi esitaja dr. Terlo

Riigivanem Jaan Teemant
EFA.257.A.453.158

ERA.31.5.1893

**Väljavõte Juudi rahvusfondi “Keren Kajemet l-Israel - KKL”
Kuldraamatust Eesti Vabariigi sissekandmisest.**

16.02.1927

**Allkirjastatud fondi nõukogu Menachem Ussishkini poolt.
Algatajaks oli Sionistlik organisatsioon Eestis.**

Täna tähelepanu eest!

gennadi.gramberg@jewish.ee